

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

**щодо проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо обмеження проведення гастрольних заходів на території держави-агресора та на території України, в тому числі й на тимчасово окупованій території України)
(реєстр. № 6660 від 29 червня 2017 року)**

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 16 листопада 2017 року (протокол № 65) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо обмеження проведення гастрольних заходів на території держави-агресора та на території України, в тому числі й на тимчасово окупованій території України) (реєстр. № 6660 від 29 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Ілленком А.Ю. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є запровадження правового механізму захисту національної безпеки України в інформаційній сфері.

Для досягнення мети Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про гастрольні заходи в Україні» щодо обмеження участі осіб – громадян держави-агресора, які активно підтримують окупацію території України та політику Російської Федерації щодо України, в гастрольних заходах, а також обмеження гастрольних заходів гастролерами, які є громадянами або резидентами України, на території держави-агресора та на тимчасово окупованій території до моменту виведення усіх незаконних збройних формувань, російських окупаційних військ, їх військової техніки, а також бойовиків та найманців з території України та до відновлення повного контролю України за державним кордоном України. Водночас, Законопроектом передбачається встановити кримінальну відповідальність за порушення норм законодавства щодо обмежень проведення гастрольних заходів.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

За Конституцією України (статті 1, 6) України є правовою державою, державна влада в Україні здійснюється на засадах її поділу на законодавчу, виконавчу та судову, органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, визначеною у Рішенні від 21 червня 2011 року № 7-рп/2011, реалізація принципу правової держави зумовлює необхідність закріплення на законодавчому рівні механізмів стримувань і противаг, забезпечення взаємодії і єдності державної влади в Україні при дотриманні конституційних засад, визначених частиною другою статті 19 Конституції України, згідно з якою органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (абзац другий пункту 3 мотивувальної частини).

Серед конституційних засад особливе місце належить положенням про державний суверенітет і територіальну цілісність України.

Виходячи із значення реальності державного суверенітету і територіальної цілісності для самого факту існування і поступального розвитку незалежної української держави, Конституція одними з найважливіших її функцій, справою всього Українського народу визнає захист її суверенітету і територіальної цілісності, а також забезпечення економічної та інформаційної безпеки (частина перша статті 17 Основного Закону України).

Вказане конституційне положення в контексті статті 3 Закону України «Про основи національної безпеки України» (далі – Закон) дає підстави визнати суверенітет, територіальну цілісність України, її економічну та інформаційну безпеку об'єктами національної безпеки України, що визначається цим законом як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам.

Відповідно до статті 4 Закону одним із суб'єктів, на які покладається виконання зазначених функцій держави, є Верховна Рада України.

Як зауважив Конституційний Суд України у Рішенні від 25 лютого 2009 року № 5-рп/2009 національна безпека є важливою сферою діяльності держави, ефективність якої потребує координації та узгодженості дій органів влади (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

За Конституцією України (пункт 17 частини першої статті 92) основи національної безпеки визначаються виключно законом.

Стосовно встановлення кримінальної відповідальності за порушення норм законодавства щодо обмежень проведення гастрольних заходів Комітет звертає увагу, що згідно з Основним Законом України (частини перша, друга статті 8) в Україні визнається і діє принцип верховенства права, закони та інші

нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

У Рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 Конституційний Суд України зауважив, що верховенство права - це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо.

Правова держава, вважаючи покарання передусім виправним та превентивним засобом, має використовувати не надмірні, а лише необхідні і зумовлені метою заходи (абзац другий підпункту 4.1, абзац четвертий підпункту 4.2. пункту 4 мотивувальної частини).

Окремим виявом справедливості є питання відповідності покарання вчиненому злочину; категорія справедливості передбачає, що покарання за злочин повинно бути домірним злочину. Справедливе застосування норм права - є передусім недискримінаційний підхід, неупередженість. Це означає не тільки те, що передбачений законом склад злочину та межі покарання відповідатимуть один одному, а й те, що покарання має перебувати у справедливому співвідношенні із тяжкістю та обставинами скоєного і особою винного (абзац четвертий пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 22 січня 2011 року № 1-рп/2011).

Такий висновок узгоджується і з практикою Європейського суду з прав людини, який у рішенні від 17 вересня 2009 року по справі «Скоппола проти Італії» (*Scoppola v. Italy*), заява № 10249/03) зазначив, що очікування того, що суд застосує за будь-яке діяння покарання, яке законодавець вважає пропорційним, узгоджується з принципом верховенства права.

При цьому, Європейський суд з прав людини у рішенні від 23 лютого 2012 року по справі «Тросін проти України» (*Trosin v. Ukraine*, заява № 39758/05) наголосив, що держави мають розробити власні системи оцінювання пропорційності, які нададуть державним органам змогу збалансувати інтереси особи та держави та врахувати особливості кожного конкретного випадку (п. 42).

Пунктом 22 частини першої статті 92 Основного Закону України передбачено, що діяння, які є злочинами, та відповідальність за них визначаються виключно законами.

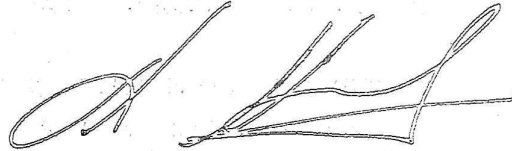
Конституційний Суд України у Рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 зазначив, що за своїм змістом пункт 22 частини першої статті 92 Конституції України спрямований не на встановлення переліку видів юридичної відповідальності. Ним визначено, що виключно законами України мають врегульовуватись, зокрема, підстави кримінальної відповідальності - діяння, які є злочинами (основні ознаки правопорушень, що утворюють їх склад), та відповідальність за них. У такий спосіб Конституція України заборонила врегульовувати зазначені питання підзаконними нормативно-правовими актами та встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати, яке правопорушення визнається

злочином, та міру відповідальності за нього (абзац сьомий пункту 2 мотивувальної частини).

Прийняття законів Основний Закон України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо обмеження проведення гастрольних заходів на території держави-агресора та на території України, в тому числі й на тимчасово окупованій території України) (реєстр. № 6660 від 29 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Ілленком А.Ю. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ